Вінницька обласна Асоціація
органів місцевого самоврядування

Інформаційний бюлетень № 46

Грудень 2025 року

СЛАВА УКРАЇНІ!
ГЕРОЯМ СЛАВА!

Добре багаторівневе врядування, регіональна політика, реформа PIM та розвиток екосистеми DREAM

Під керівництвом Віцепрем'єр-міністра з відновлення України - Міністра розвитку громад та територій Олексія Кулеби команда Міністерства розвитку громад та територій України займається формуванням сучасної регіональної політики, яка враховує виклики війни та європейські стандарти управління. Робота Міністерства спрямована на ефективне управління ресурсами, збалансоване відновлення регіонів, залучення інвестицій та цифровізацію планування й моніторингу відбудови. Координацію цих політик здійснює заступник Міністра розвитку громад та територій України Олексій Рябикін.

«У центрі кожної політики має бути людина. Попри війну, Україна не відступає від євроінтеграційного курсу - це виклик, який ми перетворюємо на рух вперед- сказав Олексій Рябикін.

Стратегічне планування та регіональна політика

Цього року затвердили План заходів на 2025–2027 роки для реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки. У ньому чітко прописані конкретні кроки для відновлення та розвитку країни в умовах війни.

План побудований навколо трьох основних цілей: формування згуртованої держави, підвищення конкурентоспроможності регіонів та розбудови ефективного врядування. Це фактично дорожня карта на найближчі три роки, яка допоможе об'єднати зусилля для стабільного й інклюзивного розвитку кожного регіону.

На сьогодні вже оновлено 22 регіональні стратегії, а 95% громад завершили або майже завершили розробку власних стратегій розвитку відповідно до державної. Також почали узгоджувати галузеві (секторальні) стратегії з державною. Крім того, оновили порядок розробки регіональних

стратегій, щоб вони відповідали реформі управління публічними інвестиціями.

Запроваджено комплексну програму підтримки прифронтових територій, яка охоплює 230 громад у 10 областях, і спрямована на стабілізацію життя та економіки. Ухвалено зміни до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: офіційно визначено поняття “прифронтових територій”, що дає змогу державі розробляти окремі таргетовані програми підтримки для таких територій та інтегрувати безпековий підхід для цільового фінансування пріоритетних проєктів.

Загалом рішення узгоджує державну регіональну політику з підходами Європейського Союзу у сфері політики згуртованості. Також спільно з Державною службою статистики оновлено класифікацію NUTS-UA1, що представляє статистичні макрорегіони, які об’єднують області, для забезпечення європейської узгодженості.

Затверджено чіткі вимоги до показників, за якими визначають, до якого функціонального типу належить та чи інша громада. Це допоможе державі надавати допомогу точніше і справедливіше. Тобто, більше ресурсів отримуватимуть ті громади, які цього найбільше потребують.

Функціональні типи охоплюють широкий спектр: від територій, що потребують відновлення, сільських, гірських, залісnених, техногенних катастроф до тих, що є центрами регіонального зростання. Впровадження такої системи є частиною зобов’язань України в межах розділу 22 для вступу до ЄС.

Затверджено Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року. Програма показує, як держава бачить розвиток 38 вугільних громад, які раніше залежали від видобутку вугілля. Також оновлено правила, за якими визначають території, де зараз тривають або можуть відбутися бойові дії.

Реформа управління публічними інвестиціями (PIM) та система DREAM

У 2025 році сфера управління публічними інвестиціями (PIM) в Україні пройшла шлях фундаментальної трансформації. Завдяки скоординованій роботі міністерств, місцевого самоврядування та міжнародних партнерів держава перейшла від хаотичного фінансування до чіткого планування на основі даних. Вперше створено повний цикл формування проєктів і портфелів відповідно до стандартів політики згуртованості ЄС.

Сформовано Єдиний проєктний портфель (ЄПП) держави на 2026 рік: 131 інвестиційний проєкт та 64 програми, які відповідають пріоритетним напрямам. Усі ці ініціативи претендують на фінансування з держбюджету та доступні для перегляду й аналізу в системі DREAM.

Також до системи DREAM внесено 761 середньостроковий план інвестицій (СПІ) громад та 21 план обласних військових адміністрацій (станом на 12 грудня 2025). Понад 487 громад вже перейшли до етапу експертної оцінки та формування власних Єдиних проєктних портфелів (ЄПП). Для підтримки користувачів, Мінрозвитку та Проєктний офіс

DREAM організували та провели понад 60 навчальних тренінгів для 25 000 учасників.

Екосистема DREAM стала єдиним вікном для залучення коштів на відновлення. Зокрема, у межах Програми відновлення України III та нерозподілених залишків коштів Надзвичайної кредитної програми для відновлення України і Програми з відновлення України від Європейського інвестиційного банку через систему було подано 1145 заявок від більш ніж 400 громад на суму 250 млн євро.

Окрім того, уряд відновив фінансування через Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) — 1 млрд грн, при цьому обов'язковою умовою відбору є наявність проєкту в DREAM та його відповідність стратегічним цілям. У 2026 році 2 млрд грн ДФРР спрямовуватимуться виключно на реалізацію середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій громад та регіонів.

У Звіті Єврокомісії 2025 року відзначено, що система DREAM є важливою складовою прогресу у забезпеченні прозорості та підзвітності у сфері публічних інвестицій.

"У 2026 році реформа перейде до етапу повної цифровізації всіх процесів. Головною зміною стане фінансова дисципліна: кошти місцевих бюджетів на капітальні видатки виділятимуться виключно за умови внесення проєктів до Єдиного проєктного портфеля відповідної громади. Це дозволить чітко визначити пріоритети розвитку для кожної громади, а також створити якісні портфелі проєктів, готових до інвестування. Окремо дякую представникам громад, які докладають чималих зусиль для того, щоб навчитись працювати за новими правилами. Саме громади є головним рушієм реформи управління публічними інвестиціями на місцевому рівні", - сказав Олексій Рябикін.

У 2025 році держава спрямувала понад 13 млрд грн на реалізацію майже 600 проєктів регіонального розвитку та відновлення, зокрема, за рахунок бюджетних програм і фінансових угод з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ). До кінця року планується завершити понад 200 проєктів, які покращать соціальну, транспортну та критичну інфраструктуру в регіонах.

В межах співпраці з ЄІБ реалізуються три масштабні програми: Надзвичайна кредитна програма для відновлення України, Програма з відновлення України та Програма відновлення України III. Загалом залучено 640 млн євро на відбудову. У державному бюджеті на 2025 рік для цих програм було передбачено 7,5 млрд грн, затверджено до фінансування 333 проєкти.

Міжнародна підтримка

У 2025 році Україна разом з Європейською Комісією завершила офіційний скринінг відповідності українського законодавства до права ЄС за розділом 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів». Звіт, який опублікувала Єврокомісія за результатами

скринінгу, стане основою Національної програми адаптації українського законодавства до права ЄС.

Також цього року Міністерство розвитку активізувало співпрацю з Польщею та Словенією - країнами, які мають великий досвід у проведенні реформ і розвитку регіонів.

У межах співробітництва з Міністерством фондів Польщі понад 600 українських посадовців навчаються засадам регіональної політики ЄС, проходять стажування, а близько 200 представників українських громад взяли участь у навчанні щодо підготовки заявок на інфраструктурні проєкти за підтримки Центру міжнародного співробітництва та розвитку Словенії (CMSR).

Розроблено проєкт Державної програми розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025-2027 роки (подано на розгляд Уряду), а також розроблено та схвалено інші нормативні акти (порядок погодження угод, їх реєстрації, порядок заснування органів міжнародного територіального співробітництва) на виконання Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України». Це створює правову рамку щодо розвитку міжнародного територіального співробітництва в Україні.

Розглянуто та погоджено близько 200 проєктів угод про міжнародне територіальне співробітництво.

Україна стала членом Комітету з питань політик регіонального розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку і його допоміжних органів (ОЕСР). Це відкриває нові можливості для обміну кращими європейськими практиками регіонального розвитку, посилення багаторівневого врядування та ефективної координації політик для сталого відновлення.

Добре багаторівневе врядування

Мінрозвитку продовжує працювати над розбудовою системи багаторівневого врядування в Україні, що є логічним продовженням реформи децентралізації і передбачає чіткий розподіл повноважень між різними

рівнями влади, що робить публічну політику більш гнучкою, наближеною до потреб населення та результативною і є необхідним для зміцнення державності та сталого розвитку України.

Розроблено проєкт Закону України «Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування». В найближчі строки законопроєкт буде подано на розгляд Кабінету Міністрів України.

Щоб уникнути дублювання функцій, Міністерство пропонує чітко розмежувати повноваження у понад 30 сферах політики. Ці зміни ляжуть в основу нового законопроєкту, який встановить прозорі правила гри для всіх рівнів влади.

Децентралізація залишається одним із пріоритетів Уряду та зважаючи на воєнні виклики та перспективи євроінтеграції потребує уточнення завдань і визначення нових заходів, необхідних для завершення реформи та подальшого розвитку місцевого самоврядування і територіальної організації влади.

Оновлено підходи до реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, який зберігає визначені у 2014 році ідеологію, мету та принципи реформи і разом з тим адаптує ці принципи до викликів воєнного часу та готує Україну до членства в Європейському Союзі.

Ухвалено Законопроєкт «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування». Він встановлює нові правила забезпечення законності рішень органів місцевого самоврядування, прийнятих ними на виконання делегованих державою повноважень. Важливо, що ухвалення цього Законопроєкта - частина виконання зобов’язань, взятих Україною в рамках Плану для Ukraine Facility

Спільно з міжнародними партнерами створено цифровий інструмент для оцінки спроможності громад, а також розроблено методичні рекомендації для написання Статуту територіальної громади.

Плани на 2026 рік: удосконалення стратегічного планування регіонального розвитку, комплексна підтримка прифронтових територій, створення системи оцінки регіонального розвитку, проведення 100+ навчань з Політики згуртованості ЄС та реформи PIM, розширення міжнародних партнерств, пілотні проєкти зі створення агломерацій, розвиток DREAM для СПІ та єдиних проєктних портфелів усіх рівнів і моніторингу проєктів, впровадження геоінформаційної системи як джерела ключових даних регіонального та місцевого розвитку.

Нові правила оскарження у сфері держреєстрації: що зміниться у 2026 році

Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації зазнав змін, які стали результатом впровадження нового законодавства - Закону «Про адміністративну процедуру» - та спрямовані на підвищення прозорості та ефективності роботи адміністративних органів.

Фахівці Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції звернули увагу на **ключові зміни, які набудуть чинності з 1 січня 2026 року:**

1. Замість Колегій - Комісії. Розгляд скарг на рішення, дії або бездіяльність державних реєстраторів і суб'єктів державної реєстрації здійснюватимуть **Комісії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації** (далі - Комісії).

2. Скасування старого положення. Одночасно з набранням чинності Постановою № 1534 (детальніше про документ), яка є правовою основою нововведень, втрачає чинність наказ Міністерства юстиції від 9 січня 2020 року № 71/5, який регулював роботу Колегій.

Де будуть утворені Комісії?

Комісії утворюються як при Міністерстві юстиції, так і при його територіальних органах (тобто при міжрегіональних управліннях).

Як буде регулюватися робота нових Комісій?

Порядок роботи Комісій при територіальних органах Міністерства юстиції, включаючи їх персональний склад, повинен бути затверджений відповідним міжрегіональним управлінням.

Ці Положення мають бути розроблені на підставі Примірного положення про комісію з розгляду скарг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 28 квітня 2023 року № 420.

Фахівці Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції вказали, що з огляду на необхідність забезпечення безперебійності адмінпроцедури, органи юстиції на місцях проводять підготовчі заходи для повної готовності до роботи за новими правилами.

Що це означає для суб'єктів державної реєстрації та заявників:

З початку 2026 року всі скарги будуть розглядатися відповідно до нової процедури та новими органами - Комісіями.

Закон про академічну доброчесність

Верховна Рада України 18 грудня 2025 року прийняла у другому читанні і в цілому проект Закону про академічну доброчесність, реєстр. **№10392**.

Прийняття цього Закону є важливим та історичним кроком для розвитку системи освіти і науки в Україні. Закон не має аналогів у державах європейського простору та спрямований на формування і утвердження культури академічної доброчесності відповідно до європейських стандартів у закладах освіти, наукових установах та в суспільстві загалом.

Формування культури академічної доброчесності в закладах освіти та наукових установах сприятиме:

-підвищенню довіри до результатів навчання здобувачів освіти;

-підвищенню якості освіти шляхом забезпечення самостійності виконання навчальних завдань, дотримання авторських прав та поваги до результатів інтелектуальної праці інших осіб;

-підвищенню якості і чесності наукових досліджень, забезпеченню персональної відповідальності авторів за результати наукової діяльності;

-формуванню доброчесної поведінки громадян у професійній та суспільній діяльності, зокрема на державній службі, в органах правосуддя, правоохоронних органах, бізнесі тощо.

Закон України «Про академічну доброчесність» передбачає:

- ✓ визначення змісту академічної доброчесності через базові цінності, визнані світовою академічною спільнотою, а саме: чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість та рішучість;
- ✓ встановлення принципів і правил академічної доброчесності, обов’язкових для всіх учасників освітнього процесу на всіх рівнях освіти, наукових працівників та вступників;

- ✓ окреслення основних механізмів забезпечення академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності;
- ✓ визначення видів порушень академічної доброчесності, засад академічної відповідальності та основних видів санкцій за такі порушення;
- ✓ регулювання процедур реагування на порушення академічної доброчесності, з урахуванням особливостей відповідальності здобувачів освіти, керівників закладів освіти і наукових установ, а також наслідків позбавлення наукового ступеня, ступеня вищої освіти чи вченого звання;
- ✓ внесення змін до законодавства України, необхідних для системного та збалансованого впровадження академічної доброчесності на всіх рівнях освіти та в науковій діяльності;
- ✓ чітке розмежування питань академічної доброчесності та захисту авторських і суміжних прав, які регулюють різні суспільні відносини;
- ✓ припинення практики написання навчальних і наукових робіт на замовлення, у тому числі шляхом заборони відповідної реклами та посередницької діяльності.

Закон України «Про академічну доброчесність» створює правові передумови для підвищення якості освіти і науки, утвердження етичних стандартів в академічному середовищі та зміцнення довіри суспільства до результатів освітньої і наукової діяльності.

Президент України підписав Закон щодо захисту прав на землю власників об’єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій

17 грудня 2025 року Президент України Володимир Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об’єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій», №4625-IX від 08.10.2025.

Закон дозволить громадянам повернути або отримати у власність земельні ділянки під зруйнованим майном. Зокрема, закон дозволяє безоплатну передачу у користування земельних ділянок державної, комунальної власності громадянам, які є колишніми власниками (та їх спадкоємцям) розташованих на таких земельних ділянках будівель чи споруд, зруйнованих внаслідок бойових дій.

Крім того, закон передбачає низку інших змін:

- встановлює, що без проведення земельних торгів здійснюється продаж, передача у користування земельних ділянок державної, комунальної власності колишнім власникам будівель, споруд, що були зруйновані внаслідок бойових дій і були розташовані на таких земельних ділянках;

- дозволяє протягом дії воєнного стану безоплатну передачу земельних ділянок державної, комунальної власності колишнім власникам зруйнованих об’єктів;

- встановлює, що протягом дії воєнного стану та 5 років з дня його припинення або скасування передача у власність, користування земельних ділянок власникам зруйнованих об’єктів, встановлення, зміна їх цільового призначення здійснюється без розроблення містобудівної документації за умови що цільове призначення земельної ділянки буде визначено відповідно до призначення об’єкта нерухомого майна до його знищення.